

Citace záznamu

Veronika Řezníčková, Kostel sv. Šimona a Judy - Strážek, Loď a presbytář, *Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/659>, vyhledáno 26. 4. 2024.

Kostel sv. Šimona a Judy - Strážek, Loď a presbytář

Číslo záznamu: 659

Bližší určení díla: geometrická dekorace (komunikující rámy a rytmizované kazety)

Památkově chráněno, č. úskp: 35879/7-4445

Umístění: klenba presbytáře a lodi

Datace: 1616

Strážek, kostel sv. Šimona a Judy (Lucia Krajčířová, 2019)

Anotace

Kostel sv. Šimona a Judy nechal postavit Vilém Munk z Ivančic roku 1616, a to na místě starší svatyně ze 13. století. Klenební plocha jednolodí je pokryta geometrickou sítí rytmizovaných kazet/komunikujících rámců. Štukatury jsou v současnosti opatřeny bílým nátěrem a žluté omítnutým pozadím, přičemž v některých polích jsou navíc novodobé malby světců. K určení původního barevného řešení by bylo zapotřebí průzkumu.

Abstract

In 1616, Vilém Munk of Ivančice had the Church of St. Simon and Judy built where an older shrine from the 13th century had been. The vault of the nave is covered by a geometric network of rhythmic coffers/communicating frames. Today, the stucco decoration has white coating and yellow plaster background. In some of the panels, modern paintings of saints can be found. The original colour concept cannot be identified without closer examination.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Kraj Vysočina	Žďár nad Sázavou (okres)	Strážek	Strážek
Ulice, čp. / č. o.		GPS	
130		49.439312783487, 16.195827126503	

Technika šuku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
tažené profily		monochromie bílý nátěr	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Farní kostel sv. Šimona a Judy byl postaven roku 1616 na místě starší svatyně ze 13. století. Nový kostel nechal postavit Vilém Munk z Ivančic, majitel moraveckého panství a aktivní účastník stavovského povstání, pro evangelickou obec „*ku cti Nejsvětější Trojice*“, jak dosvědčuje latinský nápis nad jižním portálem (Tenora 1907, s. 215). Po bitvě na Bílé hoře byl Munkův majetek zkonfiskován a fara tak připadla ke Zvoli (Tenora 1907, s. 216).

Orientovaná sálová stavba s hranolovou vstupní věží a trojboce zakončeným presbytářem je velmi pozdním dokladem pogotické architektury na jižní Moravě (Sedlák 1983, s. 166). K věži přiléhá schodiště vedoucí na kruchtou, nesenou dvěma toskánskými sloupy a podklenutou jednoduchými hřebínkovými klenbami. Prostor lodi je zaklenut stlačenou valenou klenbou s trojbokými výsečemi, které dosedají na volutové hlavice pilastrů a jejichž hroty vymezují hlavní plochu klenby. Tu zdobí geometrická síť sestávající z opakujících se čtverců se zaoblenými vrcholy, přičemž v každém z nich se nachází kruhový medailon na lištách s drobnou šesticípoúhvězdou ve svém středu. Takto komponovaná pole se ve svých zaoblených rozích překrývají, čímž mezi nimi vznikají další menší čtverce s hvězdami uvnitř. Jde tedy o kombinaci rytmizovaných kazet a komunikujících rámců sjednocující prostor. Výseče jsou navíc vyplněny motivy srdcí a po stranách je lemují kvadriloby s novodobě vymalovanými portréty světců, obklopenými dalšími dvěma hvězdami. Dvě srdce v presbytáři jsou pak vystřídány drobnými kruhovými medailony a namísto kvadrilobů se zde objevují kapkovité útvary s andílčími hlavičkami. Západní stěnu nad kruchtou pak zdobí polovina rozety mezi dvěma půlměsíci, spočívající na liště, jež spojuje protilehlé hlavice pilastrů. Tvoří ji šest srdčitých okvětních lístků dělených paprsky a v jejím středu spočívá drobná lví hlava, která se dále opakuje na bočních stranách volutových hlavice.

Složitě schéma je provedeno poměrně jednoduchým plastickým rámováním a jako samotná architektura kostela, tak i štuková výzdoba má obdobný charakter jako kostely sv. Jana Křtitele ve Velkých Losínách a Archanděla Michaela v Branně. Tyto lokality spojuje kromě celkového pojetí dekorace také užití stejné rozety, podobná forma konzolí a hlavice a v neposlední řadě i protestantské prostředí, v němž objekty vznikaly. V geograficky širších souvislostech lze klenební schéma kostela ve Strážku považovat za variaci na dřevěný strop benátského kostela Santa Maria dei Miracoli (80. léta 15. století), jehož rozložení reflektují i štukatury v Polsku – zejména presbytář kolegiálního kostela ve městě Zamość (1594–1600). Polskému štukatérství jsou blízké rovněž motivy srdcí, kvadrilobů a drobných hvězd.

Na osobu cechovního mistra, jenž stavbu strážeckého kostela realizoval, odkazuje štukový znak nacházející se na jižní fasádě. V ústřední části jsou znázorněny kružidlo a úhelník svírající merku ve tvaru střely a zkratku A. D. (Anno Domini) s fragmenty letopočtu 1616. Heraldické znamení sice víceméně odpovídá značce brněnského zedníka Andree Gottzetta, nad úhelníkem však chybí jeho iniciály A. C. Namísto nich jsou uvedeny iniciály I. C., které potenciálně mohou patřit jeho domnělému synovi Jakobovi (†1628; Kroupa – Bílý 1987, s. 72–74). Ve spodní části jsou dnes již neidentifikovatelné zbytky zřejmě dvou drobných řemeslných nástrojů. Celý znak je umístěn ve dvojím pobíjeném rámu, který završují dva kozlí nejspíš s dvojšpicem, nástrojem sloužícím k hrubému opracování kamene.

Literatura

Alois Hruďička, *Topografie diecese brněnské*, Brno 1908, s. 407.

Jan Sedlák, Poznámky k historizující a pogotické architektuře 16. století na Moravě, *Historická Olomouc a její současné problémy* IV, 1983, s. 165–166.

Jan Sedlák a kol., *Významné památky okresu Žďár nad Sázavou*, Žďár nad Sázavou 1982, nestr.

Jan Tenora, *Vlastivěda moravská: Bystřický (n. P.) okres*, Brno 1907, s. 214–216.

Autoři záznamu

Veronika Řezníčková

Datum poslední změny

2.3.2023

Fotodokumentace současného stavu

Strážek, kostel sv. Šimona a Judy, klenba nad kruchtou (Lucia Krajčířová, 2019)

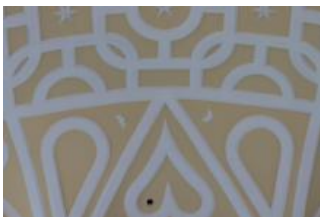
Strážek, kostel sv. Šimona a Judy, klenba nad kruchtou (Lucia Krajčířová, 2019)

Strážek, kostel sv. Šimona a Judy, klenba kostelní lodi, pohled na východ (Lucia Krajčířová, 2019)

Strážek, kostel sv. Šimona a Judy, detail konzoly nad kruchtou (Lucia Krajčířová, 2019)

Strážek, kostel sv. Šimona a Judy, detail klenby presbytáře (Lucia Krajčířová, 2019)

Strážek, kostel sv. Šimona a Judy, detail klenby lodi (Lucia Krajčířová, 2019)

Strážek, kostel sv. Šimona a Judy, jižní průčelí, znak stavitele s datací (Zdeňka Michalová, 2023)

Strážek, kostel sv. Šimona a Judy, jižní průčelí (Zdeňka Míchalová, 2023)

Strážek, kostel sv. Šimona a Judy, jižní průčelí, znak stavitele s datací, detail (Zdeňka Míchalová, 2023)